

SLOVENSKI NAROD

*Štampa vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inserati do 80 petič vrt A Din 2., do 100 vrt B Din 2.50, od 100 do 300 vrt C Din 3., večji inserati petič vrt D Din 4., Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — Slovenski Narod vsaj mesečno v Jugoslaviji Din 12., za tuzemstvo Din 25., Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR Strossmayerjeva 3b. — NOVO MESTO, Ljubljanska ulica št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 95, podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE, Ob kolodvoru 181.
Račun pri poštne čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.281.

VOJNA ALI KOLEKTIVNA VARNOST

Velik vtis izjav angleškega zunanjega ministra za spoštovanje obveznosti Društva narodov

Zeneva, 12. septembra. AA. Dogodek včerajšnjega dne v Ženevi je bil govor angleškega zunanjega ministra Hoarea. S tem govorom se je za celo delo skupščine DN v znamenju spoštovanja mednarodnih obveznosti. V 15. letih obstoja ženevske ustanove še ni bilo za stopnika Velike Britanije, ki bi bil na enak način poudarjal, da je pripravljena spoštovati mednarodne obveznosti do zadnjih posledic.

Na včerajšnji seji Društva narodov je govoril tudi norveški delegat Kot. V svojem govoru je naglašal, da se je svojčas Norveška upirala sprejemu Abesinije v Društvo narodov. Norveška je proti vsemu, kar more zanesti barbarske načine v stike med narode. Glede sedanjega spora med Italijo in Abesinijo je Kot mnenja, da mora Društvo narodov najti rešitev, ki bo preprečila nasilje. Vsi člani Društva narodov se morajo pokoriti osnovnim načelom pakta. Društvo narodov naj dokaže, da je orodje mednarodne politike ali pa naj omeji svoje naloge na manjša vprašanja. Na kraju je poudaril, da poiaa Norveška največjo važnost na podpiranje političnih beguncem.

Odobranje v Angliji

London, 12. septembra, w. Se nikoli ni bil govor kakšnega angleškega državnika v Ženevi sprejet s takim zadovoljstvom, kakor včerajšnja izjava angleškega zunanjega ministra Hoarea. Ta ko različna lista, kakor sta »Times« in »Daily Herald«, poudarjata soglasno, da Hoare včeraj ni zastopal samo stališča angleške vlade, temveč vsega angleškega naroda. Razen »Daily Maila«, ki vidi v angleški politiki Društva narodov nevarnost, ni nobene lista, ki ne bi brez pridržkov odobravala stališča, ka ga je včeraj zavzel angleški zunanji minister. »Times« podčrtava velik pomen angleške ponudbe, naj bi se vršila pogajanja o novi razdelitvi sirov in na svetu, podarjajo pa tudi obenem, da se ta cilj ne bi mogel doseči s prenosom kolonij od ene na drugo državo, kakor se tudi ne more rešiti problem preoblikovanja samo s presejanjem. Tudi ostali listi, kakor »Daily Telegraph« in »Morning post« podčrtavajo angleško pripravljenost za ureditev vprašanja sirov. Edino »Daily Telegraph« govori o kolonialni ekspazivnosti. »Morning post« pripominja, da ne more biti govora o razdelitvi angleških kolonij in mandatov. V ostalem opozarjajo listi, da se je iz govoru Hoarea položaj v Ženevi končno veljavno razjasnil in da morajo že prihodnje dni prinesiti odločitev.

Odmev v Italiji

Rim, 12. septembra. AA. Govor angleškega zunanjega ministra Hoarea ni napravil v rimskih krogih dobrega vtisa. Listi priobčujo kratko vsebino brez komentarja. »Giornale d'Italia« je objavil svoje poročilo z velikim naslovom: V dolgem in praznem govoru Samuel Hoare potrjuje vnovič nepopravljivo stališče Anglije. »Lavoro Fascista« objavlja svoje poročilo pod naslovom: »Anglija se skriva za ženevski pakt in valbi k solidarnosti druge države glede ukrepov proti zakonitemu stremljenjem Italije. »Tribuna« ima naslov: »Italija je bolj kakor kdaj trdna proti naklepom angleških spletk in ustrašovalnim pozikusom z Ženevi.

Pot h kolektivni varnosti

Pariz, 12. septembra, w. Pariški jutranji listi vprašujejo po včerajšnjem govoru angleškega zunanjega ministra, ali je pripomnil, da bi se italijansko-abesinski spor približal mirni rešitvi. Na to vprašanje odgovarjajo po večini v negativnem smislu. Samo »Oeuvre« označuje Hoarejev govor kot preokret v sedanji zgodovini, češ da se je francosko-angleško sodelovanje na novo potrdilo, kar more dovesti do ureditve sistema o kolektivni varnosti.

O razgovoru med Lavalom in Hoarejem pripominjajo listi, da je francoski ministri predsednik pojasnil angleškemu, da računa Francija, če bi Anglija priznala Društvo narodov in kolektivnemu sistemu varnosti prednost pred italijanskim orijateljstvom, na sodelovanje Anglije v politiki paktov in pri drugih važnih vprašanjih.

Razgovori Laval s Hoarejem

Zeneva, 12. septembra. AA. Laval, Hoare in Eden so imeli sredi dneva raz-

govor, ki ni bil posvečen samo italijansko-abesinskemu sporu. Proučili so zlasti vprašanje kolektivne varnosti in druga vprašanja, ki se tičejo miru v Evropi. Proučili so tudi vsa evropska vprašanja na podlagi londonskega komunikeja od 3. februarja. Predsednik francoske vlade Laval bo govoril na skupščini DN.

Francosko vprašanje v Londonu

London, 12. septembra. AA. »Times« poroča, da je francoska vlada po svojem londonskem poslaniku vprašala v angleškem zunanjem uradu, ali lako računa s tem, da bo Velika Britanija ravnala v vprašanju napada v Evropi podobno kakor v italijansko-abesinskem sporu.

Delo odbora petih

Zeneva, 12. septembra. AA. Baron Aloisi po vsej priliki ne bo odgovoril na govor sira Samuela Hoarea v skupščini Društva narodov. Italija bo počakala na izid posvetovanja petčlanskega odbora, na kar bo v skladu z izjavo barona Aloisia pred svetom Društva narodov objavila svoje sklepe, da si pridruži popolno svobodo.

Baron Aloisi se je sredi sestal po vrsti z Lavalom, Beckom in Berger-Waldeneggom. Petčlanski odbor se doslej še ni mogel sporazumeti s prizadevanji strankama o poročilu, ki bi moglo dohiti Društvo narodov potrebno večino in s tem priznanje, da je predlagana rešitev pravična.

Po informacijah iz italijanskih virov

Zbližanje med Francijo in Anglijo

Italijansko-abesinski spor merilo zvestobe do Društva narodov

Zeneva, 12. septembra, w. V krogih Društva narodov poudarjajo povečano zblizanje med Francijo in Anglijo, zlasti, ker je Hoare z vso odločnostjo opozarjal na to, da se bo italijansko-abesinski spor smatral kot merilo zvestobe do Društva narodov. Člani odbora petih bodo sedaj tako pospešili svoje poročilo, da bo mogel svet že danes vzeti na znanje neuspeh poravnalne akcije odbora. Pri tem bo odbor petih priporočil svetu uporabo odstavka 4 čl. 15. po katerem naj se v primeru neuspeha poravnalne akcije poziva svet DN, naj predlaga rešitve, ki jih smatra za najpravičnejše in najprimernejše.

Ni razlike med varnostjo v Afriki in Evropi

Pariz, 12. septembra. AA. Pariški listi posvečajo veliko pozornost zadnjim razgovorom predsednika francoske vlade Laval s britanskim zunanjim ministrom Hoareom. Kakor trdijo, je Hoare med drugim izjavil, da bo pri prvi priložnosti še enkrat pred angleškim parlamentom obširno utemeljil britansko politiko podpiranja Društva narodov in zagovarjanja pakta DN. »Jour« pravi med drugim, da noče Velika Britanija niti slišati o kakih razlikah med varnostjo v Afriki in v Evropi. Laval je omebil britanskemu zunanjemu ministru nevarnosti, ki bi jih v tem primeru in v sedanjih okoliščinah moglo imeti preostro izvajanje pakta DN. Zato je Hoare pristal, da bo imil svoj govor na včerajšnji seji skupščine DN.

Pertinax trdi v listu »Echo de Paris«, da je Hoare pri svojih razgovorih zelo jasno obrazložil Lavalu britansko stališče. Pri tej priliki je pripomnil, da se mora Francija odločiti za ta ali oni tabor, ker se Velika Britanija ne more več zadovoljiti s splošnimi francoskimi izjavami o zvestobi Društvu narodov.

V francoskih političnih krogih je zbudilo precejšnjo pozornost poročilo Agencije Havas iz Ženeve, da italijanska delegacija ne kaže niti toliko volje za sodelovanje, kolikor bi zahtevala sedanje razmere. Italijanska delegacija samo otežkoča položaj, ker nikakor noče jasno orisati italijanskega hteve. Vse to utrjuje vtis, da hoče Mussolini za vsako ceno vojno.

Matine pravi, da so v britanskih krogih v Ženevi zelo pesimistično razpoloženi. V posebnem dopisu iz Ženeve, ki ga prinaša današnji »Oeuvre«, prihaja dopisnik do spoznanja, da se položaj postopno, toda neizogibno razvija v smer oboroženega spopada v Afriki.

bo Laval najbrže že danes predložil petčlanskemu odboru nove predloge. Če bo odbor te predloge sprejel, jih bo nato predložil baronu Aloisiu, ki je, kakor pravijo italijanski krogi, že obljubil, da jih bo skrbno proučil.

Italija in Nemčija

Rim, 12. septembra, w. Agencija »Stella« demantira vest o pripravah za zaključitev italijansko-nemškega pakta o nenapadanju. Vest, da bo italijanska vlada predlagala Nemčiji sklep pakta o nenapadanju, je brez vsake podlage.

Abesinijo je treba razorožiti

Milan, 12. septembra. AA. Vsi tukajšnji listi pišejo o Mussolinijevem odloku za generalno revijo fašističnih čet. »Popolo d'Italia« pravi, da pomeni ta Mussolinijeva odredba usoden trenutek v zgodovini Italije. Italija mobilizira svoje sile in je trdo odločena priboriti si pravico. Abesinijo je treba razorožiti in s vojaško sasedbo stalno ohraniti nadzorstvo nad njeno razorožitvijo. Drugačne ureditve ni. Italija ima pravico da se razširi. Zaveda se te svoje pravice in svoje moči. Revija čet bo pokazala vsemu svetu, da je Italija popolnoma pripravljena na vse dogodke.

Novi vpoklici vojakov v Italiji

Rim, 12. septembra, g. Uradni listi objavljajo dekret, ki poziva podčastnike, pehote, topništva in ženijskih čet letnikov 1900 do 1910 na 23-dnevno orožno vajo. Obenem so bili poklicani pod orožje podčastniki in vojniki ženijskih čet letnikov 1910 in 1912, nadalje podčastniki, vojniki in avtomobilisti Rdečega križa ter pomožnih služb letnika 1912, kakor tudi sinovi malih poljedelcev letnika 1915.

Anglija se zanaša na manjše države

London, 12. septembra. AA. Londonski listi trdijo, da ima odbor petih še vedno upanje v mirno ureditev italijansko-abesinskega spora.

»Times« pravi, da je skladnost med Francijo in Veliko Britanijo tem pomembnejša, ker ne gre samo za mirno ureditev spora, temveč tudi za zagotovitev popolne enotnosti nastopa Velike Britanije in Francije za primer, če bi prišlo do vojne v vzhodni Afriki.

Tudi drugi londonski listi v svojih komentarjih mislijo, da se Velika Britanija lahko v Ženevi zaneša na podporo Francije in v zastopnikov mnogih drugih držav, prevsem skandinavskih in južnoameriških. »News Chronicle« piše, da so južnoameriški zastopniki posebno odločni in neizprojni pristati sankciji. O zadržanju Nemčije misli, da niso posebno resni glasovi, po katerih bi kakorkoli podpirala Italijo pri njeni sedanji akciji. Če bi odbor petih pokazal z dejanji sveto DN, da so se vsa prizadevanja za sporazumno ureditev spora izjalovila, bo položaj sam imperativno nalagal grožnjo s sankcijami. V tem primeru bo ves svet podpiral to politiko.

Konferenca o dobavi premoga železnici

Beograd, 12. septembra, p. V prometnem ministru se je ob 10. dopoldne pričela pod predsedstvom ministra dr. Spake konferenca zastopnikov prometnega ministristva, generalne direktije ter železniških direktij iz Beograda, Zagreba in Ljubljane, da definitivno reši vprašanje dobav premoga državnim prometnim ustanovam, predvsem iz premogovnikov iz dravske banovine.

Iz prometne službe

Beograd, 12. septembra, p. Premesčen je na postajo v Ptuj višji kontrolor Janez Keržar, doslej v Kamniku, na postajo v Kamniku kontrolor Peter Magajna, doslej v Storah, in v Maribor gl. kontrolor Ferdinand Ilgo, doslej v Ptuj.

Zakaj še niste član „Vodnikovih družbe“

Dr. Marko Natlačen novi ban v Ljubljani

Za bana dunavske banovine je imenovan vpokojeni državni svetnik Svetislav Pannović

Beograd, 12. septembra. AA. Z ukazom kr. namestnikov v imenu Nj. Vel. kralja Petra II. na predlog predsednika ministrskega sveta g. dr. Milana Stojadinovića je vpokojen ban dunavske banovine g. Miloško Vasović, ban dravske banovine g. dr. Dinko Puc pa je na lastno prošnjo razrešen dolžnosti bana; za bana dunavske banovine je imenovan g. Svetislav Pannović, državni svetnik v pokoju, za bana dravske banovine pa je postavljen g. dr. Marko Natlačen, odvetnik v Ljubljani.

Novoimenovana gg. bana sta položila prisego sredi ob 19.30 v predsedništvu ministrskega sveta pred g. predsednikom ministrskega sveta.

Novi ban dr. Marko Natlačen spada med najizrazitejše politike bivše SLS in sedanje voditelje Radikalne zajednice. Že v razmeroma mladih letih se je energično uveljavljal v vrstah nekdanje klerikalne stranke ter je že pred vojno in ob času izbruhov vojne igral v njenih vrstah zelo vidno vlogo. Po vojni je živahno deloval kot organizator stranke, ki mu je, ko so bile oživotvorjene oblastne samouprave, izročila važno funkcijo predsednika ljubljanskega oblastnega odbora. V tem svojstvu je dr. Natlačen z največjo odločnostjo uveljavljal politična načela svoje stranke, ki jo je vedno in povsod, v malem in velikem, zastopal z železno doslednostjo.

V šestojanuarskem režimu je postal

dr. Natlačen komisar oblastne samouprave. Po odhodu svojih strankarskih prijateljev iz vlade in po prehodu iz diktature v ustavno stanje pa se je pridružil opoziciji ter je tudi tu vztrajal s veliko doslednostjo. Lanskega oktobra se je dr. Natlačen vrnil v Ljubljano ter je bil eden izmed glavnih slovenskih sodelavcev pri pripravi za uvedbo novega režima.

Novemu banu, ki je poleg dr. Korosca gotovo najjačša politična osebnost v vrstah slovenskega dela Radikalne zajednice, se mora priznati, da je dosleden politik in moč velike delavnosti in energije. Z njegovim imenovanjem je položaj v dravski banovini končno razčiščen.

Hitlerjeve izjave

Kongres nemške narodne socialistične stranke v Nürnbergu

Nürnberg, 12. septembra. AA. Včeraj je bil v Nürnbergu odprt letni kongres narodne socialistične stranke. Pokrajinski vodja Wagner je ob tej priliki v Luitpoldovi dvorani prečital proglas državnega kancelarja Hitlerja, ki pravi med drugim: Če smo l. 1933 upravičeno imenovali svoj strankarski kongres Kongres zmage, ker smo bili mnenja, da se je tiste čase borba narodne socialistične stranke končala z zmago, smemo sedanji kongres s ponosom in z upravičenim zadovoljstvom imenovati kongres svobode. Čimdalje bolj čutimo, da postaja politika miru in narodne časti najvažnejši tvorci juševne obnove našega ljudstva. Vse druge pridobitve zadnjih let zastajajo za to prvo in temeljno duševno osnovo. Razumljivo je, da čuti pogodbe najprej svoje osebnosti, živimo v hudih časih, ki pogosto krat ovirajo pogled tako, da ne vidimo tistih velikih zakonov, ki vodijo razvoj narodne celote in s tem posredno tudi usodo vsakega posameznika.

Zagovorniki pomirjenja med narodi v resnici hujskajo kar najod

Bokeljska mornarica stara 1126 let

Na veliki jadranski razstavi na velesejmu razstavlja tudi bokeljska mornarica

Ljubljana, 12. septembra. Največjo senzacijo smo vam prihranili za zadnje. Na jadranski razstavi je tudi razstava bokeljske mornarice, korporacije, ki se imenuje s polnim imenom »Plemenito tijelo bokeljske mornarice« in ki njeni začetki segajo 1126 let nazaj.

Razstava je označena samo kot zgodovinska in večinoma ljudi ne ve, da sodeluje bokeljska mornarica. Večina razstavljenih predmetov, ki so zelo dragoceni po svoji zgodovinski vrednosti, je njenih. Ni pa dovolj samo, če povemo, da razstavlja bokeljska mornarica in da sta na razstavi dva člana korporacije v svojih tradicionalnih uniformah, ki so pravi zaklad naše folklorne. Vedeti morate, da je zgodovina Kotora tesno povezana z zgodovino bokeljske mornarice in s stolnico sv. Tripuna. Bokeljska mornarica je združevala mornarje že od njega dni ter se njena ustanovitvena zgradba ne more več točno ugotoviti. Po ljudskem izročilu obstoji že od l. 809, ko so Kotorčani dobili relikvije sv. Tripuna. Prva pravila, »Matrikula«, so se omenila iz l. 1463, in sicer bratovščine kotoških mornarjev. Bratovščina mornarice je bila javnopravna ustanova, ki ji je bila poverjena organizacija mornarice, milica, ki je bila v službi branbe kotoških vod in opravljala je pristajnično in sanitarno policijsko službo v Kotoru in kotoškem primorju. Njene ladje so neoprestano krizale po zlatu in zunaj njega. Razen tega je tudi podpirala Benečane v pomorskih bitkah. Bokelji so se že zelo zgodaj izkazali v pomorskih bitkah in mornarskih spretnostih. Že v IX. stoletju so hrabro in z velikim uspehom odbijali neprestane napade gusarjev in Saracenov, ki so oropali Budvo in Kotor ter porušili Rose. Posebno so se odlikovali v 15. stol. v bitki pri Porto Rosi in ko so l. 1474 pod vodstvom svojega admirala Bisantija rešili od Turkov obkoljen benediktinski brodograd pri Bojani. Pa tudi pozneje so se bokeljski mornarji neštokrat prerojavili v velikih pomorskih bitkah ter so njihove borbe pravi klasični primeri resničnega junaštva. Zato so pa tudi zasloveli daleč po svetu in so jih tako cenili, da so jim zaupali organiziranje vojne in trgovske mornarice, gradnje luk ladij ter zapovedništvo najvažnejših vojnih edinic. Omenjamo samo organizatorja ruske mornarice na Črnem morju, grofa Marka Vojnoviča in kapitana Miloša Vukasovića, ki je osnoval l. 1870 v Buenos Airesu največje paroplovno južno ameriško družbo. O slavni bokeljski mornarici je pa napisanih več knjig in vam ne moremo vsega povedati v kratkem članku.

Oglejte si razstavo, tudi na nji boste marsikaj zvedeli! Posebno bogata je zbirka orožja iz bokeljske zakladnice, seveda pa nam ne morejo pokazati vsega, kar hranijo v Kotoru. Baje imajo v zakladnici cerkve sv. Tripuna celo od 700 do 800 kg zlata in srebra. Toda dovolj dragocene so že razstavljeni sablje s srebrnimi nožnicami, bodala, meči itd., sami krasni izdelki, ki bi se z njimi lahko ponašal vsak muzej. O junaštvu bokeljske mornarice priča že dragoceno orožje, ki ga je odvzel grof Sava Ivičević Kotoranin oficirju Napoleono-vo vojske. In prezreti ne smete starih slik, ki predstojajo zmagovite bitke Bokeljev s Turki in gusarji. Posebno zgodovino ma tudi križ, kakršnega je daroval Uroš III. Kotoranin v spomin na zmago nad Bolgari l. 1330. Križ je bil zlat. Toda ob prevzemu oblasti po Napoleonu, ko je bila razpuščena organizacija bokeljskih mornarjev, so najbrž križ zamenjali. Morda so ga ukradli podjetni umovniki tudi ob kakšni drugi priliki, zdaj tega ni več mogoče ugotoviti. Vemo le, da je bil prej križ zlat, zdaj je pa bronast, zdaj se, da je primešnega tudi precej bakra ... In humberda, stariška puška, ki tehta okrog 50 kg. Bogato zgodovino ima tudi zastava sv. Tripuna. Zanimive so še posebno tako zvane čederdije. Nekatere so pravi umetniški izdelki. Ena ima krasno srebrno okovje,

druga je pa obložena z biserno matico. Toda moramo vam povedati, da so čederdije starinske, dolge puške. Svečanosti bokeljske mornarice slove že od njega dni in še vedno jih obhajajo izredno slovesno vsako leto. Trajajo tri dni. Tedaj se sberajo velike množice v Kotoru. Tudi mene sta povabila, da bi prišel prihodnje leto. Junaška Bokelja vljudo tolmachi razstavo in opišeta vam tudi slikovito svečanost sv. Tripuna, ki so 27. januarja in 2. ter 3. februarja.

KAKOR OB PRAZNIKI

Tudi včeraj je bil na velesejmu tako dober obisk, kakor včasih ob praznikih. V tork je bilo nekoliko manj ljudi, včeraj je pa bil zopet v vseh paviljonih naval. Na ribarski razstavi se je kar trlo ljudi. Dolga vrsta se jih je pomikala proti paviljonu daleč pred vhodom. Nekateri so napovedovali, da bo ribarska razstava vle-

kla samo nekaj dni in da si je ne bo hotel nihče ogledati dvakrat. Med obiskovalci so pa mnogi, ki prihajajo dan za dnem na njo. Natanko prouče vsak dan nekatere posebno zanimive živali. Tako vzbujajo posebno zanimanje jegulja, ki je neoprestano pod varstvom jastoga, ki jo brani pred morskim pajkom. Od časa do časa se pajk in rak spopadeta, a pajk jo mora vedno odkuriti.

Zelo dober obisk je bil v vseh paviljonih. V paviljonu H cvete precej kupčija. Sicer so s sedanjim velesejmom zadovoljni vsi. Tudi razstava »Živalce« ima od dne do dne več obiskovalcev. Čedalje večji sloves uživa variete. Predstave so vedno zelo dobro obiskane tudi popoldne, do čim prve dni niso bile. Sicer pa ne moremo povedati nič več novega: Vsek dan pomeni za velesejmo ter za prireditelje jadranske razstave en dan več uspehov.

Pride
Hans Söhnker
v komediji
Poljubi me, Aneta

Nesreča v Prisojnikovi steni

Precej težko se je ponesrečil avstrijski turist Oskar Kovačič iz Beljaka

Kranjska gora, 12. septembra. V petek se je v Prisojnikovi steni v Julijskih Alpah precej težko ponesrečil avstrijski turist uradniški Jadranske zavornice družine in bivši komisar pri mornarici Oskar Kovačič iz Beljaka. Z jadralskim letalcem Alojzjem Kollerjem iz Beljaka je napravil izlet v naše planine. Po hudi nevihti, ki je divjala v noči od četrta na petek, sta jo oba jutraj ubrala proti vrhu Prisojnika skozi znamenito Okno. Bila sta zelo pomanjkljivo opremljena in tudi brez cepinov, ki je bil tam potreben. Blizu okna je grapa, ki jo vse leto pokriva sneg in ko sta jo turista prečkala, je Kovačič izgubil ravnotežje ter se zakotalil po grapi nizdol in naposled obledel v vodopadu na koncu grape.

Njegov tovariš mu je prihitel na pomoč, zaradi spolzkih skal pa ni mogel blizu. Zato je klical na pomoč in dajal signale, ki jih je čul oskrbnik koč na Gozdu Ivan Vertelj. Ta je o nesreči obvestil reševalce v Kranjski gori. Nesreča se je zgodila okrog pol 11. reševalci pa so prispeli okrog 16 do ponesrečenega Kovačiča. Vertelj, ki je bil že popreje na kraju nesreče, je potegnil Kovačiča iz vode in mu tam pustil svojo suknjo, nato pa je po vrvi spustil še Kollerja do ponesrečenca. Tako je naletela reševalna ekspedicija na

oba skupaj. Bila sta vsa premražena, zlasti, ker je malo deževalo in je vladalo mleglo ter mrzlo vreme. Oba so okrepčali, nato pa so Kovačiča, ki je imel dve veliki rani na glavi ter eno na desnem komolcu, obvezali. Tožil je o hudih bolečinah v desni nogi in se ni mogel ganiti. Reševalci so ga zavili v odejo ter ga z velikim naporom in življensko nevarnostjo potegnili preko gladkih plošč v steno ter njen izstop. Tam so jim prišli naproti nosači. Reševanje je bilo naporno, ker so morali ponesrečenega Kovačiča nositi z največjo obzirnostjo, ker je silno trpel. Ob 22 so reševalci prispeli s ponesrečencem v koč na Gozdu, od koder so ga prenesli v avtomobil, ki ga je prepeljal v Beljak. Tam so ugotovili, da ima nesrečno zlomljeno desno nogo, pa tudi poškodbe v hrbtenici in zato so ga morali naglo prepeljati na graško kliniko.

Pri reševalni ekspediciji so požrtvovalno sodelovali sodnik Karel Pleiweis, Jože Pečar, Alojzij Kosmač in Janez Zupan kakor tudi nosači Knap Leon, Jože Janez in France Zerjav, France Košir in Perko vsi iz Kranjske gore. Pri tej priliki se je izkazala tudi potreba nosilnic, uporabne za prenos in reševanje v steni, ki je niso imeli na razpolago.

Smrtna nesreča v tovarni

Jesenice, 11. septembra. V noči od nedelje na ponedeljek okrog polnoči se je pripetila v tovarni KID v obratu martinarne težka nesreča. Pri vrtanju raztopljenega železa iz velike ponve v kokile je tekoča lava nenadoma močno brizgnila naokrog in zažgala ponvičarju Janezu Vidmarju obliki, ki je skotraj popolnoma zgorela na njem. Nesrečni Vidmar je dobil po telesu strašne opekline, da se je koža kar luščila na njem. Tovariši so mu takoj priskočili na pomoč, toda pomagati mu niso mogli. Prepeljali so ga v bolnico, kjer sta si zdravnik dr. Schwab in dr. Čeh na vse načine prizadevala, da bi mu rešila življenje. Kljub najsilnejši zdravniški negi je pa Vidmar v tork ponoči po strašnem trpljenju izdihnil. Svoji so prepeljali danes opočne njegovo truplo na dom, od koder se bo vršil pogreb.

Pokojni Vidmar je bil star 57 let. V tovarni je delal polnih 29 let v splošno zadovoljstvo svojih predstojnikov. Bil je

mirnega značaja, dober soprog in oče, splošno spoštovan in priljubljen. Bodi mu lahka zemlja, njegovim težko prizadetim svojcem iskreno sožalje.

Istega dne se je pripetila v martinarni še ena nesreča. V delavca Janeza Katramnika je puhnil plin ter ga močno oskobil po obrazu, vratu in levi roki. Njegove opekline pa niso tako hude. Po prvi pomoči je odšel sam domov, da se je preobkrel in odšel v bolnico, kjer se bo zdravil.

SPORT

Novo sportno igrišče

Radeče, dne 10. septembra. Športno življenje v Radečah je zadnje čase močno razbujeno. Naša srednješolska mladina, ki je prebela počitnice na svojih domovih, se je pridno udeleževala pri nogometu in odigrala s starejšimi športniki več nogometnih tekem. Športni klub je imel zelo slab prostor, ki ga je dobil v najem od uprave Usmiljenih sester na Hotetnuh. Sprito tega nedostanka je začel razmišljati klub, kako priti do boljšega prostora. Našemu agilnemu športniku g. dr.

Matku se je posrečilo rešiti vprašanje tako, da je izposloval od tovarnarja Platalke velik travnik v najem za tagatelno oseno. Njiveh nasproti Ločičev vili.

Travnik je nad 100 m dolg in 40 m širok ter ima to hibo, da visi v eni smeri. Zato je uprava kluba razglasila kulik v svrhu planiranja travnika, katerega se je udeležilo nad 80 športnikov, ki delajo po ves dan in še ponoči do 11 ali 12 ure. Zvonili so še nad 10 vagonov zemlje. Najprej so travnik preorali, nato pa skopali mestoma po 30 — 40 cm na globoko. Delo naglo napreduje in je sedaj v največjem razmahu. Pričakovati je, da bodo vsa dela končana do jeseni in bo omenjeni prostor služil kot odlično sportno igrišče za nogomet in lahke atletike. S tem bo podana baza za telesno kulturo naših mešanov.

Anton Hafner

Škofja Loka, 12. septembra. V svoji hiši na Mostnem trgu je preminul včeraj v 72. letu starosti g. Anton Hafner, eden najmarkantnejših predstavnikov škofje Loka, samonikla, vseokoli značajna osebnost, mož neizčrpane delavnosti. Smrt ga je ugrabila po dolgotrajnem, mučnem trpljenju, ki ga je moral prenašati skoraj 10 let.

Pokojni Anton Hafner je bil pristen škofjelčen iz staroznane rodbine Hafnerjevih, ki je dala našemu okolju še celo vrsto drugih zaslužnih mož. Njegov oče je imel mesarijo, ki je navezala tudi mlega Tončka nase. 50 let je izvrševal mesarsko obrt, nato je pa mesarijo zaradi boleznih in starosti prepustil svojemu zetju Avgustu Potocniku, možu hčerke edinke Vere. Pokojnik je užival zaradi svoje močnatosti in odlično naprednega mišljenja splošno spoštovanje, prav tako si je pridobil nedeljen sloves kot umen in spreten gospodar ter organizator. Bil je ustanovni član Vodovodnega društva, član načelstva in nadzorstva Ograjne arancelnice in posojilnice in zvest član Sokola od leta 1907 dalje. V mlajših letih je sodeloval tudi pri čitalniškem vsakem zboru saj je bil izvrsten tenorist.

Poleg hčerke in dveh sinov žaluje za njim tudi brat Josip bivši dolgoletni škofjelški župan ter cela vrsta drugih sorodnikov. Življenje, polno dela in načrtov, je končano. Zemске ostanke vrliga moža položne danes ob 17. k večerni pokitku. Bodi pokojniku lahka domača zemlja, težko prizadeti rodbini pa naše sožalje!

Novo konjsko dirkališče

Ljubljana, 12. septembra. Po ustanovitvi in ureditvi ljubljanskega aerodroma je naše »Kolo jahačev in vozačev« izgubilo svoje staro dirkališče. Znašlo se je v hudi stiski, kako nadaljevati delo, ki je stalo toliko truda in naporov. Že je kazalo, da bo moralo omejiti svoje delo samo na jahalstvo. Kolo je sicer našlo začasno rešitev tako, da je priredilo dve konjski dirki na Bledu, kar pa daleč ni odtehtalo velikih prireditev v Ljubljani. Medtem se je vedno delovalo na to, da bi se v Ljubljani zopet pridobil prostor za konjsko dirkališče. Letos pa je končno vendar prišlo do srečne rešitve tega vprašanja.

Ko je vojaška uprava sklenila pogodbo glede vojaškega vežbališča, se je društvo obrnilo do pristojnih vojaških činiteljev ter zaprosilo, da se mu dovoli zgraditi dirkalno stezo na novem vojaškem vežbališču. Vojaška uprava je tej prošnji radevolje ustregla, nakar je društvo takoj pristopilo k urejanju steze in se ni stralo ne truda in stroškov, da bi delo čim bolj uspešno izvedlo.

Dirkalna steza je po predpisih zgrajena, meri v notranjem krogu 1000 metrov, je šest metrov široka, lepo izglajena in utrjena. Dirkališče leži severozahodno gradu na Fužinah. Oddaljeno je od zadnje postaje cestne železnice 20 minut in vodi do njega lepo urejena pota. Dirkališče ima naravno vzvišen prostor za stojišča, nekaj nižje pa bo stala tribuna s sežeri.

Otvoritev novega dirkališča bo v nedeljo 6. oktobra in ta dan se bodo pomerili

naši najboljši konji v jahanju in vožnji. Naj bo ta dan za obiskovalce, ki ve o naši lepi konjski sport, dovolj, pohvali v prijazni Fužini in si ogledati napeto borbo plemenitih živali.

Beleznica

Koledar.
Danes: Četrtek, 12. septembra: katoličani Ime Marija, Macedonij, Večedrag
Današnje prireditve
Kino Matice: Rdeči cvet
Kino Ideal: Mata Hari
Današnje tečajne
Danes: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 41, Trnkozi ded. M

DNEVNE VESTI

— Komemoracije slovenske industrije za pokojnik predsednika Dragotina Hribar. V torku se je vršila seja industrijskega odbora Zbornice za TOI pod predsedništvom gospoda ravatelja Antona Krečija, ki je razpravljala o aktualnih vprašanjih industrije na zborničnem področju. Med sejo je prispela tužna vest, da je pravkar preminel zaslužni pobornik in organizator nacionalne industrije gospod Dragotin Hribar, dolgoletni zbornični podpredsednik in predsednik industrijskega odbora ter čestiti predsednik Zveze industrijcev. Predsedujoči g. Anton Krečij je takoj prekinil sejo in se v globokobesednem komemorativnem govoru s toplimi besedami spomnil velikih pridobitev in uspehov, ki jih je dosegel blagopolnik za naš gospodarski napredek in za industrijske organizacije. Očital je neumorno delovanje pokojnika tekom skoro polnih dveh desetletij v zbornici in v njenem industrijskem odboru in poudaril posebno njegovo uspešno prizadevanje za gospodarsko osamosvojitve nacionalne industrije, kjer si je s svojimi vztrajnim delom, ki ga je dvignilo iz razmer malega podjetnika do največje in največje industrijske, pridobil neveljavnih zaslug. Industrija na slovenskem ozemlju mu bo ohranila v zahvalo trajen in čestni spomin. Vsi navzoči člani industrijskega odbora so stalo poslušali žalni govor predsednika g. Antona Krečija, ki ga je zaključil s trikatnim slava-važnikom spomnu pokojnika.

— Dr. Račič ni kandidiral na mesto predsednika JS. Dr. Jakob Račič objavlja izjavo, v kateri pravi, da na mesto predsednika Jadranske stranke ni kandidiral, pa tudi ni nikogar pooblašil, da bi ga kandidiral. Če bi ga bil kdo obvestil, kaj se pripravlja brez njegove vednosti in dovoljenja bil bi kandidaturu brezpogojno odklonil.

— Visoka šola za telesno ragojo. Končno je bila ustanovljena v Beogradu šola za telesno vzgojo z naložbo usposobljenih strokovnih učiteljev za vse državne, samoupravne, zasebne in konfesionalne šole za vojaške šole ter šole za športne organizacije. Iz te šole bo torej prihajalo učno osebje na vse šole in ustanove, kjer se mora po zakonu o obvezni telesni vzgoji poučevati tudi telesna vzgoja. Šola začne poslovanje 1. novembra, za civilne gojence bo trajal pouk dve leti, za vojaške pa eno leto. Sprejemali se bodo redni in izredni študenti obeh spolov. Kot redni študenti se bodo sprejemali iz civilnega prebivalstva osebe izpod 25 let starosti, iz vojske pa študenti izpod 26 let, ki so služili v vojaških enotah najmanj 2 leti. Kot izredni študenti se bodo sprejemali osebe, ki ne izpolnjujejo pogojev za redne. Širokši študenti bodo oproščeni vseh stroškov. S posebnim pravilnikom, ki ga bo izdal minister za telesno vzgojo naroda, bo organizirana nova šola, ki je prva ta vrste v naši državi.

— Zopet so pripeljali ribe za ribarsko razstavo. Včeraj opoldne so pripeljali zopet morske ribe za akvarij, da so še bolj izpopolnili razstavo. Pripeljali so največ zobate. Akvarij je sedaj bogatejši za okrog 70 rib. Riba se zelo živahno, čeprav so prestale dolgo vožnjo. Prevoz morskih rib je zelo tvegan in ga lahko opravijo le strokovnjaki. Izkušeni mornarji so trdili, da ne bodo mogli pripeljati živih mornarjev tako daleč. Toda prireditelji, posebno g. Malenšek, so s vsem srečnim pri stvari, zato se jim je prevoz posrečil. Ribarska razstava je sedaj izredno bogata, zato je tudi razumljiv naval, ki je od dne do dne večji.

— Delovni čas v živilski stroki. Te dni so bila zaključena pogajanja med Zvezo živilskih delavcev Jugoslavije in Zvezo mesarsko-klobasičarskih obrtnikov. Prišlo je do sporazuma glede ureditve razmerja med delodajalci in delavci te stroke. Delovni čas ne sme trajati nad 10 ur dnevno odnošeno 60 ur na teden. Obe stranki bosta poskrbeli, da se udeleži popoldnejski počitek, kar bo omogočeno, če se z banjsko uredbo prepove prodaja mesa ob nedeljah. Iz vseh obratov te stroke se morajo polagoma odstraniti nekvalificirane moči, da pridejo na njihovo mesto samo kvalificirani delavci.

ELITNI KINO MATICA
Tel. 21—24
Danes ob 4, 7, 9 in 9 1/4. uri.
premiera velofilma francoske
režije
Rdeči cvet
(Jakobinci)
v režiji Aleksandra Korda
Predprodaja od 11.—1/3 k. ure.
Dopolnilo: Lucerna. Smrt belgijske kraljice Astrid.

— V Dalmaciji je tudi mnogo ladjedelnic. Na jadranski razstavi sodeluje tudi državna ladjedelna šola s Korčule. Razstavila je v paviljonu N več nazornih modelov, ki nam prikazujejo razne sisteme gradnje. Zanimiv je model doka, ki je sicer majhen, vendar popoln. Razstava zavzema malo prostora in ker je poleg umetniške razstave, ki mnogi obiskovalci ne posvečajo dovolj pozornosti. Sprevideli bi lahko, da so naše ladjedelnice solidne in da si učenci pridobijo v šoli temeljito znanje. Sicer je pa Dalmatincev že v krvi, da so dobri mornarji in ladjedelci. Korčulske ladjedelnice so slovele že zdavnaj. Ladjedelci s Korčule niso delali le doma, temveč tudi v mnogih sloviti ladjedelnicah in sami so imeli ladjedelnice na obalah vseh kontinentov. Njihove ladjedelnice bi pa morale uživati zdaj večji sloves, čeprav nimajo mnogo dela. Krivda naših ljudi in podjetij je, da tudi v tem primeru ne znajo ceniti domačega blaga ter raje kupujejo tujega, čeprav je dražje in slabše.

— Železniški vpokojevec in vdovci v vednost. Gospod minister za promet je dobil temporarne karte za otroke, ki obiskujejo šolo, in vaje, ki se vozijo od doma na kraj učenja. Prizadevali boste podrobneje zvedeli vsak pri svoji najbližnji postaji. Društvo železniških vpokojencev v Ljubljani.

— Nov most čez Savo pri Zagrebu. Finančno ministrstvo je odobrilo kredit 10.000.000 Din za začetna dela pri gradnji novega modernega železniškega mostu čez Savo pri Zagrebu. Novi most bo imel

načrtu Save samo en lok, širok okrog 135 m. Na levi obali bo pod lokom 40 m široka cesta, po kateri bo vodila tudi tramvajska proga.

— Naš učenjak na Češkoslovaškem. V petek 16. avgusta smo zabeležili pod tem naslovom vest, da odpotuje prof. dr. Mesesmel iz Skopja na povabilo ČJ lige na Češkoslovaško, kjer bo predaval o Južni Srbiji. Dr. Mesesmel je res odpotoval na Češkoslovaško, toda ne na povabilo ČJ lige, temveč na povabilo Slovenskega zavoda in na Češkoslovaškem ne bo prejel predavanj.

— Tragična smrt poročnika Stanka Čeha. V Novem Sadu se je študijsko smrtno ponesrečil na vožnji z avtomobilom artiljerijski poročnik Stanko Čeh iz Ljubljane, sin poštnega poduradnika g. Čeha. Pokojni je bil vzoren častnik, priljubljen pri svojih predstojnikih in tovariših, ki so ga vsi visoko cenili. Njegova tragična smrt je vzbudila splošno sočutje.

— Sneg okrog Sarajeva. Po planinah Jahorini, Trebeviču, Treskavici, Romaniji in Bjelašnici je v torku popoldne snežilo. Ker je pa znašala temperatura 2 stopinj nad ničlo, sneg ni mogel obležati povsod in tako sta ostali pobeženi samo Bjelašnica in Treskavica.

— Slana na Gorenjskem. Že včeraj je ponekod padla slana, ki pa ni napravila večje škode. Danes ponudi je bilo zopet zelo hladen in ponekod je slana močno pobelila vrtove in travnike ter napravila obšutno škodo. Tako poročajo zlasti iz okolice Vodic, Smlednika in Zapoga, da je bilo jutraj vse pobeljeno in da je pogana skoraj vsa ajda, zelo je pa trpela tudi kruzna. V Ljubljani sami danes zaradi megle ni bilo slane.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo stanovitno vreme, zjutraj megla, čez dan večinoma jasno. Včeraj je nekoliko deževalo v Skopju. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 22, v Beogradu 20, v Zagrebu 18, v Skopju in Ljubljani 18, v Sarajevu 17, v Mariboru 16. Davi je kazal barometer v Ljubljani 767,4, temperatura je znašala 2,7.

— Pokol med kvartopirci. V Čepinu pri Osijeku so se včeraj spopadli kvartopirci. V lase sta si skočila delavec Dane Kovačević in devjarski mojster Gustav Sfilogoj, ki je ves čas doival in je veljal sploh za nepoštenega igrača. Kovačević ga je opozoril naj igra pošteno, kar pa ni nič zaleglo. Naenkrat je Kovačević planil pokonci, zagrabil nož in sunil Sfilogoj v prsi, da se je mrtev zgrudil.

Iz Ljubljane

— Iz Nova trgovina Bačeva. Bišva hiša Jadranske banke na vogalu Šelenburgove ulice in Aleksandrove ceste je prešla v last Bačeva že pred več meseci. Zaradi tega je bilo že več govoric in nekateri so celo govorili, da bo Bačeva podrl hišo in da bodo zgradili tam nebotičnik. In zdaj so se dela lotili res zidarji, ki pa bodo samo vzdali nove izlože, kjer so bili prej bančni prostori. Dela podjelle Bečvar. Hiša še ne bo tako kmalu padla, čeprav bi to ne bila nobena nesreča.

— Iz Stare hiše na Aleksandrovi cesti se prenizke. Ko so gradili palačo Kredilne banke, so nekateri meščani obupavali nad novo Ljubljano in »pokvarjeno« Aleksandrovo cesto, češ, da ne bo več ravnanja med starimi in novimi hišami. Toda zakon razvoja je že takšen, da se mora staro prilagodevati novemu in ne nasprotno. Zdaj na Aleksandrovi nazidavajo dvonadstropno hišo št. 3 nasproti »Viktorije«. Dvignili jo bodo za eno nadstropje. Tako se bodo menda sčasoma prilagodile vse stare hiše novi okolici, če jih že ne bodo podrli.

— Iz Teden Rdečega križa v Ljubljani se prične v nedeljo 15. tm. z opoldanskim promenalnim koncertom pred Narodnim domom in nabiranjem daril v denarju po ljubljanskih ulicah in trgih. Od torka 17. do petka 20. t. m. se bodo vsak dan od 9. do 12. ter od 16. do 18 ure po vsem mestu pobirala oblačila za zimsko pomoč siromašnim Ljubljancem. V sredo dne 18. t. m. zvečer bo v dvorani Delavske zbornice dobrodelna akademija Rdečega križa z govorom in koncertnim sporedom. Radio Ljubljana bo oddajal predavanja o namenih in pomenu Rdečega križa, kar bomo še pravočasno sporočili. Zaključilo bo »Teden Rdečega križa« v soboto dne 21. t. m. večerno filmsko predavanje v ljubljanskem kinu.

— Iz Zračni promet. Aeroput je letos predčasno zaključil zračni promet na prvi ljubljanski — Sušak. Lani je trajal do konca septembra, letos pa samo do konca avgusta. Ni morda varok v tem, da se sredi med Ljubljano in Sušakom ni ohranila, nasprotno, promet je vsko leto boljše in toliko potnikov, kakor jih je letos prepriljal »Spartan«, jih ni še nobeno leto. Aeroput je letos otvoril nekatere nove zračne zveze, kakor Sarajevo — Beograd in Zagreb — Sarajevo in se je dovoljeni kredit porabil za vzdrževanje teh prog. Da bi ne bil proračun preokračan, so ustavili promet na prvi ljubljanski — Sušak mesec dni prej. Za drugo leto bi večakor kazalo, da bi imeli zračni promet vsaj do 15. septembra, ker je do tega časa vedno dovolj interesov in bi se proga prav gotovo rentirala. To nam dokazuje statistika prevoza v letošnji sezoni. V avgustu se je po zračni poti peljalo iz Ljubljane na Sušak 191 potnikov, 1283 kg prtljage in 46,5 kg pošte, a Sušaka pa je v obratni smeri priletelo 185 potnikov, 971 kg prtljage in 13,75 kg pošte. Dnevno je letelo torej približno 13 potnikov. Skupno je bilo število potnikov, čeprav je bila proga odprta 30 dni manj, za 12 večje kakor lani. Bilo bi jih pa najmanj 150 več, ako bi bila proga odprta še mesec dni.

SAMO 25 PARA ZA KG

so Pekatete v novih paketih dražje od blaga, ki ga odprtega v zabojih prodajamo. Gospodinja, koristno in higijenično je, če kupujete makarone, spagete in jušne sakuhe v paketih. Pasite va vapis »PEKATETE«.

— Iz Film o francoski revoluciji. Francoska revolucija je neizbrin vir, ki iz nje gajo zgodovinarji in pisatelji, v največjem času pa tudi filmski režiserji bogato gradivo za svoja pretresljiva dela. Baronica Orež je napisala iz francoske revolucije slovit roman »Rdeči cvet« in po tem romanu je slavni filmski režiser Aleksander Korda izdelal zgodovinski film ki ga bomo te dni videli v Elitnem kinu Matica. Odpre se nam burno poglavje iz zgodovine jakobincev. V duhu se bomo ozirli nazaj v leto 1792, ko je vladal v Franciji teror, ko je bila vsa moč v rokah republikancev pod vodstvom Robespierja, Dantona in Marata. Ta film ne potrebuje nobene reklame, sam se priporoča dovolj in prepričani smo, da bo tudi v Ljubljani dosegel uspeh, kakor ga v polni meri zasluži. Prva predstava bo danes ob 16.

— Iz Očete in matere, ki ste tako srečni, da imate zdrave in dobro občeene otroke in Vas ni strah bližajoče se zime, storite svojo dolžnost in kupite srečke za »Veliko javno tombolo«, ki bo 29. t. m. Z malenkostno žrtvijo pomagate lahko mnogim, da pridejo do tople obleke ter jih s tem rešite mraza, bolezn in drugih hudih posledic stroge zime.

Zvočni kino Ideal

Danes ob 4, 7 in 9 1/4. uri.

GRETA GARBO

v filmu

Mata Hari

Vstopnina 4,50, 6,50 in 10 Din.

Iz Maribora

— Da bo gledališka sezona letos res perstra, nam dokazuje zanimiv repertoar in pa zelo dobra zasedba. Sava Severjeva je dobila v talentirani Branki Raabbergerjevi povsem enakovredno naslednico, ki je s svojo znanje že ponovno dokazala. Vodovali gledališča nam je tudi pripravilo nekaj presenečenj. Tako bo prikratk na mariborskem odru nastopil ravnatelj ljubljanske opere Julij Betelo, ki si ga mariborska gledališka publika tako zelo želi slišati. Pod bo svojo najboljšo vlogo v operi »Sviljenci« brivce, pri kateri bo nastopil celotni ljubljanski gledališki ansambl in tudi ljubljanski gledališki orkester. Milan Skrbinek pa bo alavil v Mariboru 25 letnice umetniškega udeleževanja v »Sohawovem« Hudičevemu učenou. Pa še več takih in podobnih presenečenj bo letos v našem gledališču, tako da je razumljivo, če se bodo naši ljubitelji gledališča abonirali, ker koristijo s tem sebi in pa naši kulturi.

— Službo dobi. Mariborska Borza dela nudi službo strojni pletilji. Vsa podrobna navodila daje Borza dela v Gregorčičevi ulici med dopoldanskim uradnim uram, — Skrivnostni strel v hotelu in aretirani krzavi Mate. Pred dnevi smo poročali, da je policija aretirala 23 letnega Mata Šalamunca iz Bjelovara, ki je v nekem mari-

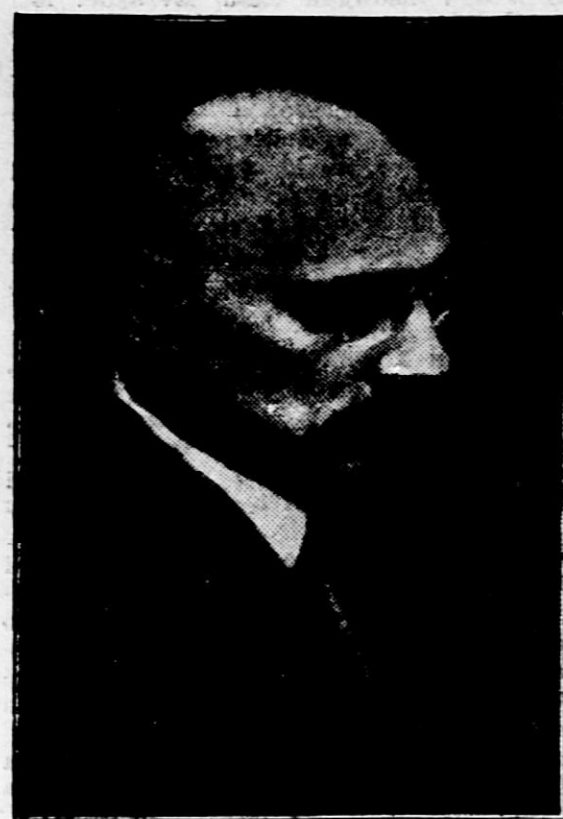
borskem hotelu ob treh zjutraj streljal s samokresom, nato pa okoli okoli okoli prvega nadstropja in se s avtomobilom odpeljal v Št. Iij. Policija je kasneje ugotovila, da je Mate Š. t. m. vionil pri posetniku Franji Latinu v Gornji Petrički pri Bjelovaru ter ukradel preko 6000 Din. Zato ga bo mariborska policija spravila v Bjelovar, kjer bo dobil zaslišeno plačilo.

— Ker se ga odelovili, našel sirotišnice. Pred malim kazenskim senalom mariborskega sodišča se je včeraj zagovarjal 46-letni delavec Anton Treiber iz Črešnjincev. Obtočen je bil, da je iz sirotišnice ukradel 5 let robove in na izgubo čestnih pravic sa štiri leta.

— Kola v ribniku. Oročniki s Teznege so včeraj našli v Betnavskem ribniku moško kolo, ki je registrirano s evidenčnim številko 52080. Z vozila so bile demontirane pnevmatike. Kolo je bilo gotovo kje ukradeno.

Ing. Milica Šušteršič

Naše poti do morja

Ljubljana, 12. septembra

Ko sem za kongres Jadranske strazne pripravljal predavanje o gospodarskih vezeh Slovenije z morjem, sem spoznal za svojo nalogo pokazati, kako so slovenske dežele, pa tudi hrvaške dežele do savske ravnine in vsa Dalmacija vedno in vselej črpale svojo gospodarsko moč iz pomorske trgovine, kako jim je edino morje dajalo ono blagostanje, katero je bilo tem deželam kdaj usojeno. Čim več sem listal po zgodovinskih dokumentih, tem jasneje sem videl, da so bili skozi vsa stoletja naše

zgodovine slovenski meščani in kmeti, pa tudi naš rudar, drvar in oglaš, deležni blagostanje bližine morja. Nisem mogel, da ne bi kot klasičen primer navedel slovitiga našega Martina Krpana in njegovega tovara brusov in kresilne gobe. Iz naše gospodarske zgodovine izhaja s polno jasnostjo, da Slovenija ne more živeti brez morja, brez cest in železnic, ki vežejo notranjost dežele z našimi jadranskimi pristani.

Zgodovina je velika učiteljica narodov in državnikov. In prav posebno važnost ima za vsako deželo in za vsak narod njuna gospodarska zgodovina. Da na ljubljanski univerzi ni stolice za gospodarsko zgodovino Slovenije, je nerazumljiv nedostatek, da ne rečem: neodpustljiv greh. Mi smo sploh prelahkega srca zaprli kroniko naših zgodovinskih prelomov, pišimo novo knjigo! Narod ne more in ne sme utajiti svojih prednikov, njihovih stremeljenj in uplajenja. Njih žalosti in veselja in njih uspehov. Narod brez prednikov in brez tradicije je skupina ljudi, a ne narod. Sedaj smo že skoro tako daleč, da naša mladina več ne ve, da je za Slovence in našo deželo naše morje odločilne važnosti, da je Slovenija obojena v gospodarsko propast, če se ji ne odpre pot do morja.

Spomin naše mladine ne sega nazaj preko pravnika, ki je ustvaril našo lepo jugoslovensko državo. In vsa leta od pravnika sem je Slovenija v gospodarskem pogledu dejanski odrezana od morja. Da je mogla, instruirati tovarne pošilke po železnici preko Karlova na Sušak ali na Split, da se more priti z motornim vozilom preko Kočevja in Delnice do Sušaka, da v poletnih mesecih prinašajo avijoni potnike do morja, vse to niti malo ne more ovreči one ugotovitve. Kajti vsaka

železniška zveza je mnogo predolga in predraga — saj potrebuje potnik za železniško potovanje iz Ljubljane do Sušaka (srednja razdalja 82 km) več kot 11 ur, in vse ceste so v tako mizerem stanju, da je praktično ena in druga zveza neuporabna.

Nedavno smo čitali izrek: »Kakršne ceste — take države. Ne daj, da bi bil ta izrek veljaven, ker bi po njem prišli do stroge obsedbe svojih razmer. Dejstvo je, da v Sloveniji, pa menda niti v drugih delih kraljevine, nimamo niti ene ceste v modernem smislu besede. Kdor je v slednjih letih potoval po inozemstvu, je prišel do spoznanja, da so naše ceste le boljše kolovozi, o oni cesti pa, ki gre preko Kočevja in Broda na Kulpi in preko Delnice proti Sušaku, se je že na javnem zborovanju reklo, da je tobogan, ne pa cesta.

Ni važno, kdo in kako se po cestah vozi v avtomobilu, niti ni važno, kdo vozi blago po težkih motornih vozilih do morja in v obratni smeri z morja v notranjost dežele, marveč je važno in naravno odločilne važnosti, da dobi Slovenija dobre, najkrajše in najcenejše zveze do naših jadranskih pristanišč, ki bodo vsem in vsakomur na razpolago, domačin in tujim potnikom in turistom, transitim in pomorski trgovini.

Naši merodajni strokovnjaki so si danes edini v tem, da se mora najprej in najnujnejše zgraditi moderna tlakovana cesta, ki po najkrajši črti veže Ljubljano s Sušakom. Pri naši banki upravi se je letos izdelal generalni načrt nove državne ceste, ki poteka iz Ljubljane precej točno proti jugu do priključka na znano Lujzino cesto, katere teče od Zagreba in Karlova preko Delnice na Sušak. Priključek na Lujzino cesto je nameravan pri Gornjem Jelenju, 20 km pred Sušakom. Dolžina projektirane ceste znaša iz Ljubljane do G. Jelenja 94,5 km, do Sušaka pa okroglo 119 km. Stroški za gradnjo celotne ceste, modernizacijo, skupaj z rekonstrukcijo Lujzine ceste od G. Jelenja do Sušaka, se kalkulirajo na 150 milijonov dinarjev. Po tej cesti pridemo iz Ljubljane na Sušak z osebnimi avtomobili v dveh urah lepe vožnje, s težkimi tovornimi avtomobili pa v treh urah, in je prevoz neprimeren cenejši, nego oni po sedanjih železniških zvezah. Niti projektirana nova železniška zveza Slovenije z morjem se v teh pogledih ne bo mogla meriti s prednostmi avtomobilskih cest. Obenem je možnost dana, da pridemo z nove ceste po najkrajši poti v Bakar (G. Jelenje — Bakar=15 km) ter da jo spojimo s »Turistično cestico skozi Primorsko banovino, za katero je ministri svet v seji z dne 26. avgusta 1935 nadalje dovolil svoto 22 milijonov dinarjev.

Radi primerjave navajam (po navedbah g. ing. Maksa Klodića), da bo znala po zgraditvi železniške proge Kočevje—Vrbovsko sev. daljavo Ljubljana—Sušak 224 km in so stroški za imenovano progo računani na 250 milijonov dinarjev. K tej svoti pa pridejo še stroški za rekonstrukcijo obstoječih delov te železniške zveze, t. j. za progi Ljubljana—Kočevje in Vrbovsko s. — Sušak, ki jih tudi lahko kalkuliramo na 50 milijonov dinarjev. S to železniško gradnjo bo čas železniške vožnje Ljubljana—Sušak skrajšan od sedanjih 11 in pol ur — z uvedbo brzovlakov — na 6 ur. Ta primerjava kaže, da zahteva sama gradnja proge Ljubljana—Kočevje—Sušak dvakrat toliko stroškov kakor gradnja nove državne ceste, dočim bo trajala vožnja trikrat toliko časa kakor avtomobilska vožnja po novi cesti. Za turistični promet so prednosti avtoceste odločilnega pomena. Isto velja za prevoz lahke polkvaritve robe. Ob sedmih zjutraj bomo imeli na ljubljanskem trgu morske ribe, ki so bile v isti noči vlovjene. Nova cesta pa bo odprla popolnoma nove, doslej nedostopne pokrajine z velikimi bogatimi gozdovi, polne naravnih krasot.

Strokovna komisija banjskih uprav Dravske in Savske banovine, ki je meseca julija t. l. obhodoila teren projektirane državne ceste, je v svojem poročilu podala svoje mnenje v tem smislu, da bi bila najugodnejša slednja trasa: Ljubljana — Ig — Prezid — Sokoti — Risnjak — Gornje Jelenje — Sušak. Opa predstavlja najkrajšo zvezo in je tudi v tehničnem pogledu najugodnejša, ker ne zahteva večjega števila dražjih objektov, in ker teren v glavnem ni težaven, zlasti ne na področju Dravske banovine. Trasa nima ostrih krivlin, niti večjih protivožnov, izvzemši vzpona na plato pred Risnjakom ter padanja proti morju, in ne izkazuje v podolžnem profilu večjih nevarnosti. Izvzemši arabične črte Ljubljana

— Ig teče trasa po stabilnem krasnem terenu. Dobra krasna kamena je objekti je najti večinoma v senci trasi ali v neposredni bližini. Ker se trasa med Risnjakom in Snežnikom vzpenja do višine 1200 m, je računati s tem, da cesta v svojem najvišjem delu v zimskem času skoraj kake tedne ne bo uporabna. Zlasti čas bo kot pomožna pot služila obstoječa banovinska cesta Tršče — Snarče — Gerovo — Mrzla Vodica (Lujzina cesta, katere potočka (največja višina izpod 900 m) znatno nižje in skozi večje naselbine. V ta namen se bo morala imenovana banovinska cesta v toliko rekonstruirati, da se odpravijo preostale krivine in da se cestišče mestoma razširi.

Pomen avtoceste Ljubljana — Sušak se niti ne more previsoko oceniti. Ta cesta ne bo samo odprla vrat turistovskemu in mednarodnemu avtomobilskemu prometu skozi našo državo in do našega morja, ona bo dala vsej Sloveniji novo, lepše lice. Z njo se bo naša država zopet pridružila evropski celini, od katere je danes ločena po svojih razdrtih, prašnih cestah, neuporabnih za moderni promet. Čim dobi Slovenija zopet cestne in železniške zveze z Jadranskim morjem, bo država — kolikor mogoče — popravila krivico, ki nam je bila storjena leta 1920, ko nam je Rapalska pogodba zaprla pot na Reko in na Sušak.

Nikakor pa ne smemo podcenjevati važnosti železniške zveze Slovenije z morjem, ki jo moramo slij ko prej z vsem povdankom zahtevati. Železniška zveza bo še dolgo vrsto desetletij potrebna in pomembna, zlasti za prevoz težkih in osebnih tovarov, kakor lesa in premoga, rude in opeke. Poleg te zveze pa moramo kot najnujnejše zahtevati našo novo cesto na Sušak, ki se da zgraditi v enem letu in z znatno manjšimi sredstvi, in ki bo neprimerno hitreje prinesla vidne vseobče koristi.

Kultura in želedec

Tudi španski knjigarnarji čutijo posledice splošne gospodarske krize. Mnoge knjigarne so zašle v težak položaj, da komaj še živijo. Toda knjigarnarji so iznajdljivi ljudje, ki si znajo pomagati iz stiske. Neki knjigarnar v Madridu je že pretil polom, ko je šinila njenemu lastniku v glavo srečna misel, družiti prodajo knjig s krčmo. Kdor kupi toliko in toliko knjig, dobi povrhu dober obed po izbi in še nekaj, pijače. Kazalo bi, da ta misel ni baš najbolj posrečena in da ljudje ne bodo združevali potrebe po duševni hrani s potrebami svojih želedecov, toda motil bi se, kdor bi mislil tako.

Vest o knjigarni, združeni s krčmo, je zbudila v Madridu veliko zanimanje in takoj prvi dan je navaliло na knjigarno toliko kupcev, da jo je moral lastnik zapreti, sicer bi mu bili vse polomili. Ljudje so kupovali knjige in obedovali zelo dobro, kajti knjigarnar je poskrbel, da so dobili prvovrstno jed in pijačo. Zdaž gredo njegove knjige zelo dobro v promet in moč že razmišlja o ustanovitvi podružnic po drugih mestih. Vidimo torej, da se naša kultura in želedec uspešno združiti.

Dve letalski nesreči

V nedeljo popoldne se je pripetila na letališču pri Pragi letalska nesreča. S starim letalom sta se dvignila v zrak pilot inž. F. Mraz in slušatelj visoke pilotske šole pilot-učenc J. Kučera. Preleteli bi bila morala letališče Visokošolskega športa in se spustili na državno civilno letališče. Med poltom se je pa letalo naekrat nagnilo začelo padati. Dobrih 50 metrov nad zemljo se je pilot sicer posrečilo letalo naravnati, toda v naslednjem hipu se je znova nagnilo in tresčilo na tla. Prihiteli so ljudje in potegnili oba letalca težko ranjena izpod razbitega letala. Z osebnimi avtomobilom so ju odpeljali v bolnico, toda Kučera je že med prevozom izdihnil, inž. Mraz pa v bolnici takoj operirali, a tudi on bo najbrž umrl, ker ima zlomljeno nogo, težko pretresene možgane in

Zaljubljen se je v svojo ženo

Resnična zgodba

Po deset letih zakona se je Zvonimir Komarčič nenadoma spet zaljubil v svojo ženo. Ko se je poročil, je bila gospa Komarčič divna in zapeljiva plavalica s največjeleto in najsvetlejšo poljo, kakršno je sploh kdaj videl. Leta, polna dela v hiši in pri njeni otroci, pa so uničila njeno lepoto. Njena koža je postala stara in razorojena. Žena je vedela, da je zaradi tega izgubila svojega moža in v svojem obupu se je zanesla na svojo mater, ki ji je svetovala naj se mesec dni ne greje s kremo Tokalom, hranilom za kožo, rožnate barve. Počutila je svet in bila je najradostnejše presenečena, ko je opazovala, da ji vsak dan koža postaja svetlejša, bolj sveža in mladostnejša. V šestih tednih so popolnoma izgubila vse gube in videti je bila tako mlada in privlačna, kakor ob času svoje poroke. To je značilni primer preizkušnje tisočih žena. Kremo Tokalom, hranilo za kožo, rožnate barve, vsebuje biocel, ki je prirodna sestavina naše kože in ki kožo ohranja mlado. Če izgubi koža svoj prirodni biocel, se napravi na njegovo mesto, če pa se biocel obnovi, potem pa gube izginejo. To je odkril dunajski vseučilišni profesor dr. Karel Stejskal, kateremu se je posrečilo pridobiti to dragoceno sestavino iz kože mladih živali. Če se kremo Tokalom, hranilo za kožo, rožnate barve, uporablja vsak večer, potem se lahko vsaka žena kmalu reši gub, stara in uvela koža se more pomladiti in žena je videti za 10 do 20 let mlajša.

in mnogih težkih notranjih poškodb. Nad mestom Blackpool v Angliji sta trčila v soboto skupaj dve letali in nesreča je zahtevala tri človeške žrtve. Pet vojaških letal je imelo vaje nad mestom in eno je trčilo skupaj s sportnim letalom. Vojaško letalo je bilo sicer poškodovano, vendar se je pa srečno spustilo na tla, dočim se je sportno letalo razbiti. V zraku se je vnelo in iz gorečega letala je padla nekaka ženska, ki je obvelala mrtva na drevesu. Letalo je padlo najprej na streho cerkve, potem na streho bližnje hiše, ki se je vnela, končno pa na ulico. Izpod razbitega, obžganega letala so potegnili pilotovo truplo. Ko je padlo letalo na streho hiše pri cerkvi, je opeka težko ranila neko žensko, da je kmalu umrla.

Iznajdljiv mož

— Ko si se vrnil ponoči domov, sem

sihala, da je bila ura dve.

— Da, toda biti je hotel enajst, pa

sem jo po drugem udarcu ustavil, da

bi te ne zbudila.

Moda

— Kam pa ti tako hitiš, prijatelj?

— Ženi sem kupil nov klobuk, da

se moram požuriti domov, da ne pri-

de prej iz mode.

Leon Feuchtwanger:

27

Žid Süß

Roman

Ni bilo lepšega ženina in neveste v rimski državi. Princ, vitez kakor cedra, z blestečo maršalsko palico in redom Zlatega runa. Marija Avgusta z drobo, krasno glavico, žarečo v blesku starega, plemenitega marmorja nad belim atlasom in brokatom; prsa je imela ovita s širokim trakom domačega thurn-taxiškiga reda, na nabranih rokavih se ji je lesketala zlata cesarjeva zvezda, na prsih pod vratom krasnejša zvezda, da red. Z mehkim, prožnim korakom pod nežno krono, čudovitim delom draguljarske umetnosti, ki je bil njene poedine dele zbral Süß iz vseh krajev Evrope, je prinesla v dom svoj mladi, skrivnostni smehljaj.

Prav nič je ni spravilo iz ravnotežja, nasprotno, prej bi lahko rekli, da je videla v vsej tej svečanosti in resnosti trenutka nadih komike. Njene živahne oči so opazovale goste z brezbrizno radovednostjo. Dočim jo je škof povlečeval, da je pridobila za rimsko katališko vero slavnega zmagovalca nad Turki in junaka tolikih bitk, je razmišljala v duhu o tem, da se bo tajni svetnik Fichtel gotovo med banketom ves